

กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์: การศึกษาเฉพาะกรณี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ



นางชนิดดา เหมือนแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย


พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-462-5

010635

I 1544b078

FACULTY DEVELOPMENT ACTIVITIES
A CASE STUDY OF
KING MONKGUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY
NORTH BANGKOK CAMPUS



Mrs. Chanadda Muankeo

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974-564-462-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์: การศึกษาเฉพาะกรณี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ

ชื่อนิสิต

นางชนัดดา เหมือนแก้ว

ภาควิชา


บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ

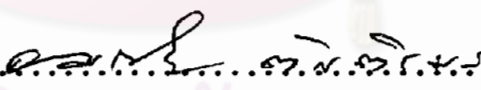



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....  คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ ชูขนาด)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....  ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไไทยพานิช)

.....  กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

.....  กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์: การศึกษาเฉพาะกรณี สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ

ชื่อนิสิต นางชนัดดา เหมือนแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย คันติเมธ

ภาควิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2527



บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารจำนวน 27 คน อาจารย์จำนวน 203 คน รวมเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย 230 คน

ประชากรที่ออกแบบสอบถามใช้ประชากรทั้งหมดโดยไม่มีกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ออกแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 27 คน และอาจารย์ คัดเป็นร้อยละ 10 ของแต่ละคณะ/วิทยาลัย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์จำนวน 47 คน

การวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้นำมาวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้บริหารและคณาจารย์ไม่ทราบนโยบายในการพัฒนาคณาจารย์ที่แน่นอน การดำเนินการพัฒนาคณาจารย์ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม ตลอดจนการสำรวจความต้องการของคณาจารย์ ทำให้การพัฒนาคณาจารย์ด้านต่าง ๆ ได้ปฏิบัติ น้อยและไม่ต่อเนื่อง กิจกรรมซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติได้น้อยได้แก่ การปฐมนิเทศ การส่งเสริมให้ การศึกษาต่อ การวิจัย การฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ การ เผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ และการสับเปลี่ยนหน้าที่การงาน ส่วนกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติได้น้อยที่สุด ได้แก่การจัดสัปดาห์ทางวิชาการ ในบรรดากิจกรรมเหล่านี้คณาจารย์ต้องการให้จัดการฝึกอบรม หรือประชุมเชิงปฏิบัติการมากที่สุด

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ระดับของปัญหาในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์อยู่ในระดับมาก สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจาก การขาดงบประมาณ ขาดการวางแผน และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาคณาจารย์โดยเฉพาะ ส่วนปัญหาซึ่งคณาจารย์มีความคิดเห็น แตกต่างจากความคิดเห็นของผู้บริหารได้แก่ การพัฒนาคณาจารย์ไม่ทั่วถึง ความยุติธรรมในการ คัดเลือกบุคคลเพื่อการพัฒนา และการประชาสัมพันธ์ โดยผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย แต่ คณาจารย์เห็นว่า เป็นปัญหามาก

ข้อเสนอแนะ

สถาบันควรมีนโยบายการพัฒนาคณาจารย์ที่แน่นอนชัดเจน มีการวางแผนการพัฒนา คณาจารย์โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของสถาบันและคณาจารย์เป็นหลัก ดำเนิน งานตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบการพัฒนาคณาจารย์ โดยเฉพาะ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ แก้ไขปรับปรุงการพัฒนาคณาจารย์ต่อไป นอกจากนี้ควรได้มีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง เพื่อให้คณาจารย์ได้ทราบแนวทางการพัฒนา ทั้งในเรื่องของนโยบาย แผนการดำเนินงาน ผล การดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่าง ผู้บริหารและอาจารย์ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องความไม่ยุติธรรมและการพัฒนาคณาจารย์ได้ไม่ทั่วถึง ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและความเข้าใจอันดีต่อกันดังกล่าวนี้ จะก่อให้เกิดความร่วมมือ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาในที่สุด

2

Thesis Title Faculty Development Activities: A Case Study of
King Mongkut's Institute of Technology,
North Bangkok Campus.

Name Mrs. Chanadda Muankeo

Thesis Advisor Assistant Professor Amornchai Tantimedh, Ph.D.

Department Educational Administration

Academic Year 1984

ABSTRACT



Research Purposes

1. To study the faculty development activities at King Mongkut's Institute of Technology, North Bangkok Campus.
2. To study the problems and obstacles in organizing the faculty development activities at King Mongkut's Institute of Technology, North Bangkok Campus.

Research Procedure

The population involved in the research were 27 administrators and 203 instructors. The total population was 230.

The whole population was used as the respondents of the questionnaire. The interviewees included 27 administrators and the instructors amounting to 10% of instructors in each faculty or college by simple random sampling. This resulted in an example group of 20 instructors and 47 persons interviewed.

The descriptive research used as the method of the study. Instruments used in this research were documents concerning the faculty

8

development activities at King Mongkut's Institute of Technology, North Bangkok Campus, questionnaires, the structured interview created and data collected by the researcher. These are analyzed to find the frequency, the percentage, the arithmetic mean, the standard deviation and the content analysis.

Findings

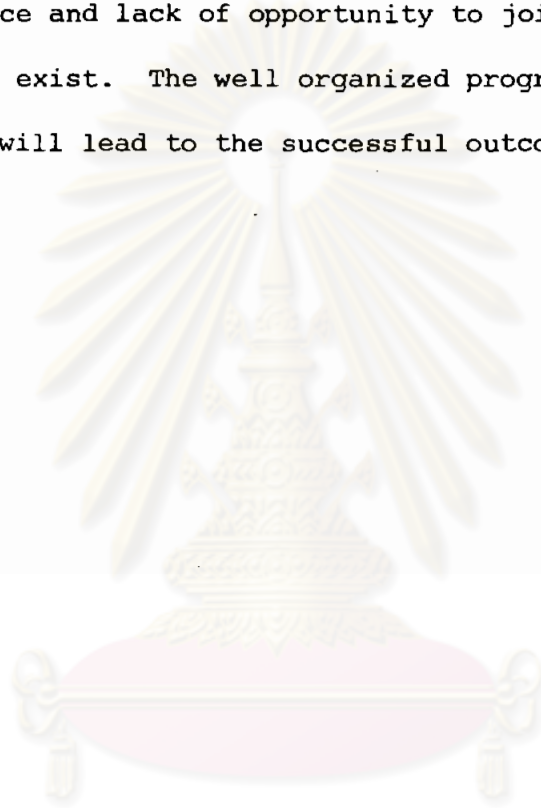
Administrators and instructors didn't know about the exact faculty development policy. Lacked of system planning in faculty development, lacked of follow-up and evaluation of faculty development program including needs assessments. As a result, only a few programs were followed in a non-continuous manner. These less implemented activities were studied orientation, upgrading, research program, training and workshop practices, seminars, publications of technical news and transference. The programs least organized was symposium while the programs on training and workshop practice were the top activities.

Administrators and instructors agreed on the fact that the problems and obstacles arise were high. The main reasons were insufficient budget, lacked of planning and management and the specific department to hold full responsibility on the matter. Administrators and instructors had different opinions in the development program being not fully cover all the staff, partiality in selecting parsonel and publicity. These items were considered to be negligible problems by the administrators as apposed by the instructors.

Suggestions

The main point is that the institute should have a clear policy and planning for faculty development program according to the needs and demands of the campus and the instructors. The program must be conducted

continuously as a system with the assessment and follow-up procedures. All the data should be collected for the improvement and the correct guidance of the program. Beside, an information service should be provided so that the instructors will know about faculty development including the policy, the organization, the result, the problems and obstacles that occur. These will give administrators and the instructors especially the problems of injustice and lack of opportunity to join the programs and other problems that exist. The well organized program will create co-operation which will lead to the successful outcome of faculty development program.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



กิติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัย นอกเหนือจาก บุคลิกภาพและอัธยาศัยไมตรีอันดีแล้ว ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเป็นเลิศทางวิชาการซึ่งช่วยให้งาน วิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณและจะระลึกไว้เสมอ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภูมิ บุญยโสภณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณีย์ สิกขานันท์ อาจารย์สมปอง มากแจ้ง และอาจารย์อำนาจ ทองผาสุข ที่ได้กรุณา ให้ออกคิดและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ อันเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการปรับปรุงแบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์ ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณาจารย์ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ ทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าร่วมใจในการควบคุมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นอย่างดี

อนึ่ง งานวิจัยครั้งนี้มีอาจสำเร็จลงได้ หากมิได้รับความสนับสนุนด้านการใช้เครื่อง ไมโครคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ นายสุชา เหมือนแก้ว ซึ่งเป็น หัวใจสำคัญส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้

ชนิดดา เหมือนแก้ว

พฤษภาคม 2528

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ



	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล.....	11
2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์.....	13
ความหมายของการพัฒนาคณาจารย์.....	13
ความจำเป็นในการพัฒนาคณาจารย์.....	15
องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคณาจารย์.....	19
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์.....	20
แนวคิดและหลักการเชิงระบบเพื่อวางแผนดำเนินการพัฒนา คณาจารย์.....	20
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์โดยทั่วไป.....	22
หลักการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์.....	24
วิธีการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์.....	24
ลักษณะของกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์.....	25

	ลักษณะของกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์.....	25
	ลักษณะของกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของไทย.....	25
	ลักษณะของกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของต่างประเทศ.....	26
	กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ที่นำมาศึกษาในการวิจัย.....	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคณาจารย์ทั้งของไทยและต่างประเทศ	37
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคณาจารย์ของไทย.....	37
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคณาจารย์ของต่างประเทศ.....	43
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากการศึกษาเอกสาร.....	54
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากการตอบแบบสอบถาม.....	59
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	95
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	107
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	107
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	107
	สรุปผลการวิจัย.....	109
	สรุปผลการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร.....	109
	สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม.....	110
	สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์.....	112
	อภิปรายผลและขอเสนอแนะ.....	115
	ขอเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	123
	ขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	125

บท	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บรรณานุกรม.....		126
ภาคผนวก.....		133
ประวัติผู้เขียน.....		158



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและค่าธรรมเนียมของแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับกลับคืนมา.....	49
2	แสดงจำนวนผู้ศึกษาต่อ ประจำปี พ.ศ. 2523-2527.....	55
3	แสดงจำนวนโครงการวิจัยและเงินอุดหนุนการวิจัยประจำปี พ.ศ.2523-2527	55
4	แสดงจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ประจำปี พ.ศ. 2523-2527.....	56
5	แสดงจำนวนผู้เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ ประจำปี พ.ศ.2523-2527.	57
6	แสดงผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	59
7	แสดงผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	60
8	แสดงผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ.....	61
9	แสดงผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด.....	62
10	แสดงผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด.....	63
11	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานภาค.....	64
12	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการส่งเสริมใหม่การศึกษาต่อ.....	66
13	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการวิจัย.....	69
14	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ...	71
15	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการสัมมนาทางวิชาการ.....	74
16	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ.....	76
17	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดสัปดาห์ทางวิชาการ.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	แสดงค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการสืบเปลี่ยนหน้าที่การงาน.....	80
19	แสดงข้อมูล เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ.....	82
20	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานตามประสพการณ์ของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์.....	84
21	แสดงค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานตามการรับรู้ของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์.....	88
22	แสดงค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสถาบันเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์.....	92
23	แสดงผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำแนกตามเพศ.....	95
24	แสดงผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำแนกตามอายุ.....	96
25	แสดงผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำแนกตามอายุราชการ.....	97
26	แสดงผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด.....	98
27	แสดงผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด.....	99
28	แสดงสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันตามความคิดเห็นของผู้บริหาร.....	101
29	แสดงสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันตามความคิดเห็นของอาจารย์.....	105